

De leden van de Gemeenteraad
Postbus 1
2650 AA BERKEL EN RODENRIJS

Van	Gemeente Lansingerland
Onderwerp	Ontwikkelingen Warmte Samenwerking Oostland (WSO)
Datum	7 december 2021
Ons kenmerk	U21.03492

Geachte leden van de gemeenteraad,

In Oostland is onze gemeente voor de warmtetransitie gaan samenwerken met de gemeenten Pijnacker-Nootdorp, Waddinxveen, Zoetermeer en Zuidplas en de glastuinbouw in de Warmte Samenwerking Oostland (WSO). Het doel van WSO is om de warmtevraag van de glastuinbouw en delen van de gebouwde omgeving te verduurzamen middels een gebiedsdekkend warmtenet. Uit een in 2018 in opdracht van WSO uitgevoerde Verkenning Warmte Oostland komt naar voren dat Oostland restwarmte nodig heeft om de glastuinbouw te verduurzamen, aangezien de potentie van lokale duurzame bronnen niet toereikend is om de warmtevraag in te vullen. Naast de inzet op deze lokale bronnen, zoals aardwarmte, zetten wij dus stevig in op rest-warmtelevering. Ook concludeert de verkenning dat met de inzet van restwarmte de warmtevraag van delen van de gebouwde omgeving tegen de laagste maatschappelijke kosten verduurzaamd kan worden. Dit is in lijn met uitkomsten van andere nationale modellen.

De afgelopen maanden hebben we met de WSO meerdere activiteiten ontplooid die helpen dichterbij het doel van de WSO te komen. Dit betreft een subsidieaanvraag bij het Nationaal Groeifonds en het aangaan van een convenant en (beperkte) garantstelling in relatie tot WarmtelinQ.

Subsidieaanvraag bij Nationaal Groeifonds

Voor het realiseren van een gebiedsdekkend warmtenetwerk zoals in Oostland bestaat op dit moment een financieel tekort. Dit komt door de grote voorinvesteringen die nodig zijn om de glastuinbouw en delen van de gebouwde omgeving aan te kunnen sluiten, waarbij de warmte voor iedereen betaalbaar moet blijven. Samen met provincie Zuid-Holland hebben de vijf gemeenten in Oostland en Glastuinbouw Nederland meerdere malen aan het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) aangegeven dat projecten alleen tot stand kunnen komen als er een oplossing komt voor dit probleem. Een van de financiële instrumenten om dit probleem op te lossen is een bijdrage uit het Nationaal Groeifonds. Eind oktober 2021 is een tweetal projecten in Oostland ingediend bij het Nationaal Groeifonds. Deze projecten zijn voldoende vergevorderd en concreet om in aanmerking te komen voor de eerste ronde van de aanvraag. Komend voorjaar (2022) zal de commissie Dijsselbloem een besluit nemen of en in hoeverre de aanvraag wordt gehonoreerd. Meer informatie is beschikbaar in **Bijlage 1**.

In relatie tot andere subsidiemogelijkheden voor collectieve warmtesystemen kent de Groeifondsaanvraag vanuit NieuweWarmteNu! een uniek en innovatief karakter. Voor de projecten die buiten de eerste ronde zijn gevallen, zijn we op zoek naar andere financiële instrumenten om ook daar tot realisatie te komen van de volgende delen van een gebiedsdekkend warmte-net. De bestaande warmtenetten in Lansingerland en de projecten in de eerste ronde vormen een goed startpunt voor deze ontwikkeling.

Besluit WarmtelinQ, convenant en garantstelling

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en Gasunie hebben 8 november jl. het besluit genomen om te investeren in de aanleg van een warmteleiding van de Rotterdamse haven naar Den Haag. Een besluit dat gezien wordt als een belangrijke stap in de realisatie van de warmtetransitie door verschillende gemeentes waar de warmteleiding doorheen zal gaan lopen. Voor Oostland betekent het besluit een perspectief op extra warmte van buiten de regio. In Oostland kan een deel van de duurzame warmte uit eigen bodem komen (aardwarmte). De warmtevraag in de aanwezige kassen en gebouwen is echter een stuk groter dan waarin aardwarmte kan voorzien. De rest zal uit andere bronnen moeten komen, zoals restwarmte uit de Rotterdamse haven.

De gemeenteraad van Rotterdam heeft als hoofdaandeelhouder van het Warmtebedrijf Rotterdam (WBR) besloten om niet verder te investeren in WarmtelinQ+, de uitbreiding van de warmtetransportleiding WarmtelinQ richting Leiden. Dit besluit heeft geen consequenties voor de toekomstige warmtelevering vanuit WarmtelinQ aan Oostland, aangezien WBR geen transportnetbeheerder noch leverancier is van restwarmte op WarmtelinQ.

Duurzaamheid van de restwarmte

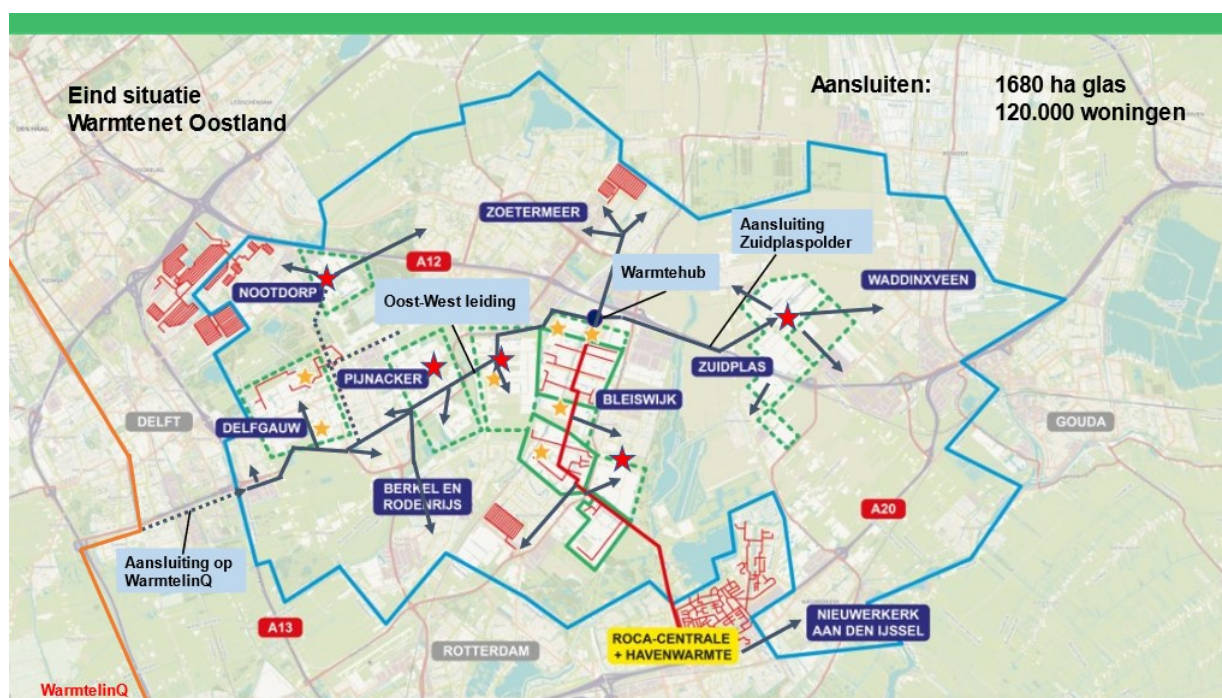
In de provincie Zuid-Holland is veel regionale (rest)warmte beschikbaar, vooral in de haven van Rotterdam. Inzet van deze warmte voor de verwarming van woningen en bedrijven vormt een aantrekkelijk en betaalbaar alternatief voor aardgas. In de RES 1.0 Rotterdam - Den Haag wordt aangegeven dat gebruik van deze restwarmte weliswaar duurzaam is, maar dat moet worden voorkomen dat er een afhankelijkheid van fossiele energie ontstaat door gebruik hiervan. In dat kader geeft het industriecluster Rotterdam-Moerdijk aan de toekomstige potentie van duurzame restwarmte (zonder fossiele oorsprong) in 2050 toeneemt tot mogelijk 2x de potentie in 2030. In de RES 2.0 zal deze potentie nader worden uitgewerkt. Om deze warmte in te kunnen zetten, is de realisatie van een netwerk van transportleidingen noodzakelijk, zodat bestaande en nieuwe warmtenetten kunnen worden voorzien van warmte. Eén van die leidingen is WarmtelinQ (voorheen Leiding door het Midden).

Convenant en garantstelling

In de tweede helft van 2020 zijn wij een samenwerking gestart met Gasunie, de WSO, de Provincie, het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij. De WSO heeft samen met de Gasunie de technische en financiële haalbaarheid van een aansluiting van Oostland op WarmtelinQ onderzocht. Hieruit komt naar voren dat een aansluiting technisch haalbaar is, maar op dit moment een onrendabele top kent.

Het College heeft besloten om een convenant aan te gaan met de Gasunie, Provincie, het Rijk en de andere WSO leden om stapsgewijs de aansluiting van Oostland op WarmtelinQ te verkennen. In het convenant hebben de partijen ieder vanuit hun eigen rol procesafspraken gemaakt over de te verrichten werkzaamheden. De gemeenten hebben afgesproken dat zij de warmtevraag en programmering zoveel mogelijk in beeld brengen en gezamenlijk met andere partijen een regionaal stappenplan maken over de afname van warmte vanuit de ontwikkeling van lokale distributienetten en van het regionale warmtenet.

In het ontwerp van een gebieds-dekkende warmtestructuur in Oostland is een west-oost verbinding voorzien vanaf WarmtelinQ naar een geplande Warmtehub in Lansingerland en verder naar Zuidplas/Waddinxveen en Zoetermeer. Deze Warmtehub sluit de west-oost verbinding aan op de bestaande RoCa-leiding naar het zuiden en een te realiseren warmteleiding naar Zoetermeer in het noorden. Dit is een privaat initiatief. Via deze west-oost verbinding kan restwarmte op termijn afgezet worden in heel Oostland. Om Oostland van restwarmte te voorzien vanuit WarmtelinQ is ter hoogte van Delft-Zuid een T-stuk in de leiding noodzakelijk om een aftakking naar het Oostland op aan te sluiten. Zie ook onderstaande Figuur 1. Dit T-stuk was niet opgenomen in de opdracht aan Gasunie door het Rijk. Hiermee zou een enorme kans worden gemist voor onze gemeente, doordat dan voor een aantal jaren de kans verkeken zou zijn op levering van havenwarmte naar Lansingerland. De warmte zou dan aan ons voorbij gaan en alleen naar Den Haag worden getransporteerd. Zowel de gemeente Westland als wij in Oostland zijn daarop ingesprongen en hebben Gasunie en het Rijk geattendeerd op deze kans. Ten eerste vraagt een kas immers ongeveer evenveel warmte als een woonwijk. Ten tweede is een kas dankzij de mogelijkheid van buffering veel flexibeler qua warmtevraag dan huishoudens, zodat de combinatie van glastuinbouw en gebouwde omgeving de businesscase van een leiding verbetert. Na onze lobby en gezamenlijk rekenwerk is Gasunie dan ook graag bereid om dit T-stuk toe te voegen in de leiding, mits de Oostland gemeenten garant staan voor een deel van de kosten ervan. Zij zien immers ook de meerwaarde voor de businesscase van de leiding, en vragen tegelijk aan alle partners in het project om 'skin in the game'. Het College heeft daarom besloten om samen met de vier andere Oostland gemeenten garant te staan voor de kosten. De garantstelling loopt tot 31 december 2030. Gasunie zal alleen aanspraak maken op deze garantstelling wanneer op 1 januari 2030 minder dan 33 MW aan vermogen is gecontracteerd in het Oostland, onder de voorwaarde dat Gasunie dit vermogen op dat moment ook daadwerkelijk kan leveren. Indien minder dan 33 MW is gecontracteerd, zal door de gezamenlijke Oostland-gemeenten per MW minder gecontracteerd vermogen eenmalig een bedrag van € 10.000 moeten worden afgerekend, met een maximum totaalbedrag van € 300.000. De kosten worden gelijkelijk verdeeld over de vijf gemeenten. Lansingerland staat garant voor eenmalig maximaal € 60.000. Bij de gemeentelijke begroting zullen we via de weerstandsparagraaf het uitbetalingsrisico monitoren.

Figuur 1 Mogelijke eindsituatie (grand design) voor warmtenet Oostland zoals opgesteld in de verkenning.

Met deze garantstelling geven wij geen afnamegarantie voor warmte en hieraan zijn geen directe vervolginvesteringen verbonden. We maken wel met de garantstelling de aansluiting van Oostland (en daarmee van Lansingerland) mogelijk. Tijdens de Meet & Greet Energie 2021 van Greenport West-Holland op 7 december jl. zijn het convenant en de garantstelling ondertekend en is een persbericht uitgestuurd.

Onderzoek naar een voorbereidende organisatie voor een regionaal warmtenet

WSO werkt toe naar een toekomstbestendig gebiedsdekkend warmtenet in Oostland en Zoetermeer. Door de actuele ontwikkelingen omtrent WarmtelinQ, de subsidieaanvraag met NieuweWarmteNu! en meerdere aardwarmteprojecten met toegekende subsidie waarvoor een maximale tijd tot realisatie geldt (SDE+), is het noodzakelijk om de regionale warmtetransportleidingen te gaan voorbereiden. Op de korte termijn (tussen 1 à 2 jaar) zullen beslissingen genomen moeten worden over de dimensionering van het regionaal transportnetwerk en over welke partijen dit transportnetwerk gaan aanleggen en exploiteren. De WSO is in haar huidige vorm niet geschikt om dit ter hand te nemen. Hiervoor is een meer uitvoeringsgerichte organisatie nodig, waarbij de vraag ontstaat hoe tot zo'n organisatie gekomen kan worden.

WSO heeft in het begin van 2021 een studie laten uitvoeren door Berenschot naar mogelijke modellen voor de governance van het regionale transportnet. Uit de studie komt naar voren dat de gewenste organisatie samen met de stakeholders in het gebied bepaald moet worden. Verder zullen de gemeenten moeten bepalen of en zo ja waarop zij willen gaan sturen en welke betrokkenheid zij willen hebben in zo een organisatie. De WSO wil een nadere (markt)verkenning houden van de gewenste organisatie. In die verkenning worden de volgende vragen beantwoord:

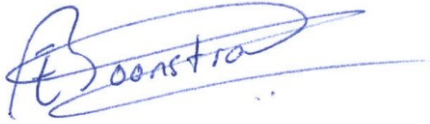
- A. Welke stakeholders willen de ontwikkeling van het regionale transportnet ter hand nemen en welke voorwaarden hanteren zij hierbij?
- B. Welke rol willen de gemeenten spelen t.a.v. van de uitvoeringsorganisatie en de uitrol van het gebiedsdekkend warmtenet?
- C. Welke rol heeft de WSO als faciliterende netwerkorganisatie?
- D. Welke werkzaamheden moeten de komende 2 jaar worden uitgevoerd en hoe kunnen deze bekostigd worden?
- E. Welke organisatievorm past het beste bij de antwoorden op bovenstaande vragen A t/m D?

Het resultaat van deze verkenning wordt in de tweede helft van 2022 voorgelegd aan de Colleges en Raden van de Oostlandgemeenten en Zoetermeer. Op basis van de verkenning kunnen de gemeenten en Glastuinbouw Nederland vervolgstappen zetten om tot een concreet organisatievoorstel voor het regionale warmtetransportnet te komen.

Doel en aankondiging

Middels deze brief willen we Raad informeren over belangrijke ontwikkelingen op het vlak van de warmtetransitie. We kunnen ons voorstellen dat er vragen zijn o.a. over wat WarmtelinQ en de WSO voor ons als gemeente betekenen. Om hier verder invulling aan te geven, gaan we begin 2022 een beeldvormende avond organiseren over warmtetransitie in de glastuinbouw en gebouwde omgeving.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

Esther Boonstra
plv. Gemeentesecretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

Bijlage 1: 20211112 - Samenvatting NieuweWarmteNu! (T21.09640)

Let op: dringend verzoek om niet te communiceren met de media.

Journalisten kunnen worden doorverwezen naar de volgende pagina:

www.nationaalgroeifonds.nl/over-het-nationaal-groeifonds/hoe-werkt-de-selectie/voorstellen-toegangspoort/nieuwe-warmte-nu